

ارائه روشی برای ارزیابی ترجمه دانش در سازمان ها

محمد اسماعیلی

دانشجو، گروه مهندسی صنایع، واحد لنجان، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران

m.esmaeili4@gmail.com

بابک امینی*

*مربی، گروه مهندسی صنایع، واحد لنجان، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان

aliadelamini@yahoo.com

چکیده:

در سال های اخیر ترجمه دانش، به عنوان راهبرد استفاده از دانش و نتایج پژوهش ها، توجهات زیادی را به خود جلب نموده است و برخی آن را یک اولویت در سازمان خود در نظر گرفته اند. این رویکرد در سازمان های مردم نهاد که میزان دانش و حضور موقتی افراد نخبه و صاحب دانش نو شدت زیادتری نسبت به سایر سازمان ها دارد، بسیار کاربردی است. با این وجود، تحقیقات اندکی در خصوص پیاده سازی ترجمه دانش در این زمینه صورت پذیرفته است. بر مبنای شکاف شناسایی شده فوق، محقق با بکارگیری پنل خبرگان شامل سازمان های مردم نهاد و خبرگان علوم رفتاری، به طراحی و تدوین ابزار ارزیابی از جنس پرسشنامه جهت اندازه گیری و تجزیه و تحلیل ترجمه دانش در این سازمان ها پرداخته است. مطالعه موردی تحقیق، بنیاد خیریه راهبری آلاء یکی از بزرگ ترین و به روزترین سمن های کشور در شهر اصفهان انتخاب شده است. در مراحل پژوهش، ابتدا با بررسی ادبیات موضوع، به شناسایی سازه های اصلی ترجمه دانش اقدام شد. سپس، بر اساس پیشینه تحقیق و نظرات خبرگان، محقق به طراحی سوالات مناسب اقدام نمود. بعد از آن، روایی سوالات مورد بررسی و تأیید قرار گرفت. در ادامه، پرسشنامه در اختیار افراد بنیاد آلاء گذاشته شد تا روایی محتوایی آن بررسی و تأیید گردد. در مرحله بعد، پایایی پرسشنامه بر اساس آلفای کرونباخ بررسی گردید و با حذف سوالات نامناسب، مقدار آماره به بیشتر از 0,7 ارتقاء یافت. در این مرحله، اقدام به تعیین نمونه از جامعه آماری و ارسال پرسشنامه ها شد. 93 پرسشنامه از 100 پرسشنامه ارسالی، تکمیل و در اختیار محقق قرار گرفت. سپس با استفاده از نرم افزار SPSS به تجزیه و تحلیل پرسشنامه ها پرداخته شد. از میان 6 سازه شناسایی شده جهت ارزیابی ترجمه دانش، سازه سوال پژوهشی با میانگین 2,9 و سازه انتقال دانش با میانگین 3,2 بر اساس طیف پنج درجه ای لیکرت، کمترین و بیشترین مقدار میانگین را دارا بودند. با توجه به نزدیک بودن هر شش سازه به عدد میانه، نظام ترجمه دانش در بنیاد آلاء در سطح متوسط روبه بالا ارزیابی گردید.

کلمات کلیدی: مدیریت دانش، ترجمه دانش، ارزیابی سازمانی، سازمان مردم نهاد

• مقدمه

در سال‌های اخیر ترجمه دانش (KT)¹، به عنوان راهبرد و فرآیند استفاده از دانش برای تصمیم‌گیری در سازمان‌ها و موسسات متعددی، توجهات را بسوی خود جلب نموده‌است. ضرورت و اهمیت استفاده بهینه از پژوهش و دانش در کشورهای کم درآمد و با درآمد متوسط که از کمبود منابع رنج می‌برند، حتی بیشتر نمایان است (Cordero, et al., 2008). از سوی دیگر، ترجمه دانش فرایندی پیچیده، غیر خطی، در حال انجام و پویا است که به راحتی به دست نمی‌آید (Cordero, et al., 2008). لی و کیم در مدل مفهومی چند مرحله‌ای خود اشاره دارند که ارزیابی وضعیت ترجمه دانش سازمان از جمله فعالیت‌هایی است که در فازهای اولیه توسعه مدیریت دانش سازمانی باید جزء تلاش‌های سازمان قرار گیرد، به جهت این که سازمان به وضعیت جاری و نقاط قوت و ضعف خود در هر یک از مراحل مدیریت دانش پی ببرد (Lee & Kim, 2001).

بنابر آنچه گفته شد، یکی از مهم‌ترین شکاف‌ها در ادبیات تحقیق مورد مطالعه، فقدان شواهد تجربی است. در حالی که تحقیق پیمایشی در نشریات حوزه مدیریت دانش نمود پیدا می‌کند اما باز هم حجم عمده آن‌ها توصیفی است و تنها تعداد انگشت شماری از مقالات به صورت تجربی در زمینه مدیریت دانش وجود دارد (چنگیز و دیگران 1392) (والمحمدی، احمدی، & سید علی اکبر، 1392). این مطلب از آن جاکه ترجمه دانش به عنوان یکی از مهم‌ترین منابع استراتژیک سازمان‌ها مورد توجه قرار گرفته است، اهمیت دوچندان پیدا خواهد کرد (Zack M. H., 1999).

در نتیجه، این مقاله قصد دارد تا در راستای شکاف شناسایی شده در حوزه ترجمه دانش (عدم وجود تحقیقات منسجم در حوزه استقرار نظام ترجمه دانش در سازمان‌های مردم‌نهاد)، اقدام به تهیه، تدوین، اعتبارسنجی و در نهایت پیاده‌سازی ابزاری از جنس پرسشنامه با هدف ارزیابی ترجمه دانش در سازمان‌ها کند. به همین منظور، ابتدا با مرور ادبیات، سازه‌های اصلی را شناسایی و سپس با استفاده از مدل‌ها و نتایج مطالعات، اقدام به تهیه ابزار مذکور نموده و برای اثبات کاربردی بودن ابزار، اقدام به تکمیل پرسشنامه در بنیاد خیریه راهبری آلاء ب نموده و نتایج آن گزارش گردید.

نظریه‌های ترجمه دانش، در دهه‌های اخیر در حال رشد هستند (Estabrooks, Thompson, Lovely, & Hofmeyer, 2006). محققان اعتقاد دارند برای طراحی و انجام مداخلات موثر جهت تبدیل نتایج تحقیقات به تصمیم‌گیری، به یک مدل در سطوح مختلف فردی، گروهی و سازمانی، ضروری است (Eccles, Grimshaw, Walker, Johnston, & Pitts, 2005). فرایندی به ترجمه دانش اشاره دارد که سازمان‌ها داده‌ها و اطلاعاتی را که در دسترس آن‌ها وجود دارد ارزیابی کنند. فرایند ترجمه دانش پاسخی به این نگرانی است که افراد بایستی قادر به تبدیل یادگیری خود به دانش قابل استفاده باشند. در فرایند ترجمه دانش، دانش دستخوش تغییرات مختلف می‌شود و بخشی از اطلاعات از بین می‌رود. بنابراین بایستی از روند اتلاف اطلاعات مفید، جلوگیری کرد (عباسی، 1386) (پورنژادی، 1386).

از طرفی یکی از دلایل انتخاب بنیاد خیریه آلاء این است که سازمان‌های مردم‌نهاد، نظام پنهان ارتقاء سلامت جامعه محسوب می‌شوند و نقش مهمی را در توسعه اجتماعی ایفاء می‌کنند. از دیگر دلایل انتخاب بنیاد خیریه آلاء می‌توان به ورود و خروج افراد مختلف در برهه‌های زمانی متعدد اشاره نمود. این موضوع زمانی اهمیت می‌یابد که اولاً نظامی برای مدیریت و ترجمه دانش افرادی که در سازمان حضور دارند وجود نداشته باشد. ثانیاً، این افراد در زمان ترک سازمان مردم‌نهاد، دانش و اطلاعات ارزشمند خود را از سازمان ببرند. به دلایل مذکور، انجام پژوهش‌های حوزه دانش در این سازمان‌ها ضروری است. در ادبیات موضوع، تحقیقات بسیار اندکی در این حوزه انجام گرفته است. براین اساس، تحقیق حاضر، مطالعه موردی خود را یکی از سازمان‌های مردم‌نهاد به عنوان بنیاد خیریه آلاء در نظر گرفته است. مدیران و پژوهشگران قادر خواهند بود با استفاده از ابزار

¹ Knowledge Translation

ارزیابی ترجمه دانش، نقاط قوت و ضعف سازمان خود را شناسایی و برای بهبود زیرساختها و ظرفیتهای سازمان خود قدمهای مفید و مطمئنی را بردارند. (Slaughter, et al., 2018).

• مرور پیشینه پژوهش

عوامل موثر بر ترجمه دانش در سازمانها از موضوعات مهم در مطالعات بوده و دسترسی به فناوری اطلاعات یکی از این عوامل موثر است. فناوری، امکان ایجاد ارتباط سریع را برای سازمانها مقصور کرده و افراد را قادر میسازد که اطلاعات خود را مبادله کرده و به درک و تفسیر مشترکی از این اطلاعات دست یابند (Daft & Huber, 1987). چهار نوع فناوری مهم در زمینه ترجمه دانش نقش برجستهتری دارند: 1) بانک اطلاعاتی 2- فناوریهای کار گروهی مثل پست الکترونیک و کنفرانسهای ویدئویی (2) هوش مصنوعی (4) فناوری شبکه ای مثل اینترنت و اینترنت (Armistead, 1999). فرهنگ حاکم بر سازمان نیز در فراهم ساختن امکان انتقال دانش اهمیت زیادی دارد (Skyrme & Amidon, 1997). به عقیده محققین در حوزه ترجمه دانش، عوامل فرهنگی زیر می توانند از ترجمه دانش موثر جلوگیری کنند: تفاوت های فرهنگی بین افراد، عدم اعتماد افراد به یکدیگر، نبودن فرصت و فضای کافی برای معاشرت بین افراد، سیاست های سازمانی، عدم تحمل اشتباهات دیگران و یاری نکردن آن ها، نبودن ظرفیتهای لازم برای یادگیری در افراد مخاطب (Davenport & Prusak, 1998).

انواع مدل های مختلف ترجمه دانش در رشته های مختلف (به عنوان مثال: مهندسی، علوم اجتماعی، سلامت، پرستاری و خدمات بهداشتی) که برای انواع سازمانها طراحی شده اند، و هر یک بر یکی از جنبه های ترجمه دانش تاکید دارند. با این توصیف، هیچ مدل گسترده و کاملی برای استفاده در تمام شرایط وجود ندارد. اساسا، چنین مدلی نمی تواند وجود خارجی داشته باشد، چرا که استراتژی های ترجمه دانش میبایست با نیازها و ساختارهای افراد، گروهها و سازمانها مطابقت داشته باشد. تنها چند مدل برای بررسی عملکرد سازمانها طراحی شده اند (Estabrooks, Thompson, Lovely, & Hofmeyer, 2006). یکی از این مدلها در داخل کشور توسط نجات و همکاران، انجام گرفته است. این مدل ترجمه دانش در دانشگاه علوم پزشکی تهران به عنوان چارچوبی جهت شناسایی ظرفیتهای بالقوه و نقاط ضعف ترجمه دانش در دانشگاه و پیشنهاد مداخلات مناسب و مورد نیاز طراحی گردیده است (Nedjat, et al., 2008).

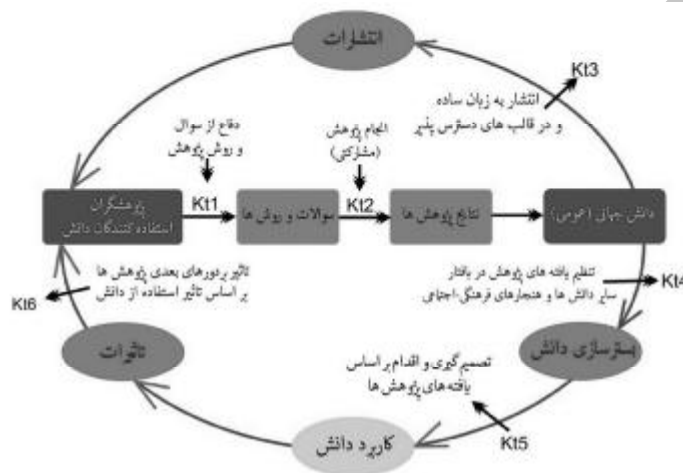
در شکل 1، چهار مرحله اصلی مدل ترجمه دانش که توسط بسیاری از محققین از جمله (Nedjat, et al., 2008) و (Gholami, et al., 2011) مورد استفاده بوده، ارائه شده است. این مدل شامل 4 مرحله با عناوین (1) سوال پژوهشی (2) محصول دانش (3) انتقال دانش و (4) ترویج استفاده از شواهد است.

شکل 1: مدل مورد استفاده توسط دو تحقیق (Gholami, et al., 2011) و (Nedjat, et al., 2008)

در تحقیقات مذکور این 4 گام با 4 سوال زیر تشریح شده است:

- 1- سوال پژوهش: آیا سازمان می تواند نیازهای تحقیقاتی تصمیم گیران را شناسایی کند و به صورت موضوع پژوهشی مناسب درآورد؟
  - 2- محصول دانش: سازمان می تواند شواهدی تولید کند که در تصمیم گیری های آتی قابل استفاده باشد؟
  - 3- انتقال دانش: نتایج پژوهش های سازمان منجر به تغییر رفتار تصمیم گیرندگان و یا نتیجه کاربردی می شود؟
  - 4- ترویج استفاده از شواهد: سازمان تلاش می کند تا تصمیم گیرندگان بتوانند از نتایج پژوهش هابتر استفاده کنند؟
- مدل ترجمه دانش موسسه پژوهش سلامت کانادا (CIHR²) شامل هفت مرحله است که در شکل 2 آورده شده است (CIHR, 2012).

شکل 2: مدل ترجمه دانش موسسه پژوهش سلامت کانادا (CIHR, 2012)

در مطالعه ای دیگر، مدلی تحت عنوان چرخه "ترجمه دانش" ارائه شده است (صادقی، و غیره، 1386). این مدل با توجه به دستاوردهای مطالعه مروری و دستاوردهای "بحث گروهی متمرکز" طراحی شده است. این چرخه از 5 بخش اصلی تحت عنوان تولید دانش³، انتقال دانش⁴، استفاده از پژوهش⁵، تسهیل کنندگان⁶ و بستر دانشگاه⁷ تشکیل شده است. چهار بخش اول با یکدیگر ارتباط متقابل دارند. تمامی چهار بخش اول و ارتباطات آنها در سایه بخش پنجم (بستر دانشگاه) واقع می شود (شکل 3).

هر کدام از این بخش ها (به غیر از بستر دانشگاه) شامل دو جزء می باشد. تولید دانش شامل دو جزء تحت عنوان ویژگی های فردی محقق⁸ و تحقیق⁹ است. انتقال دانش شامل دو جزء تحت عنوان منابع¹⁰ و استراتژی ها¹¹ است. استفاده از پژوهش شامل

² Canadian Institutes of Health Research

³ Knowledge Creation

⁴ Knowledge Transfer

⁵ Research Utilization

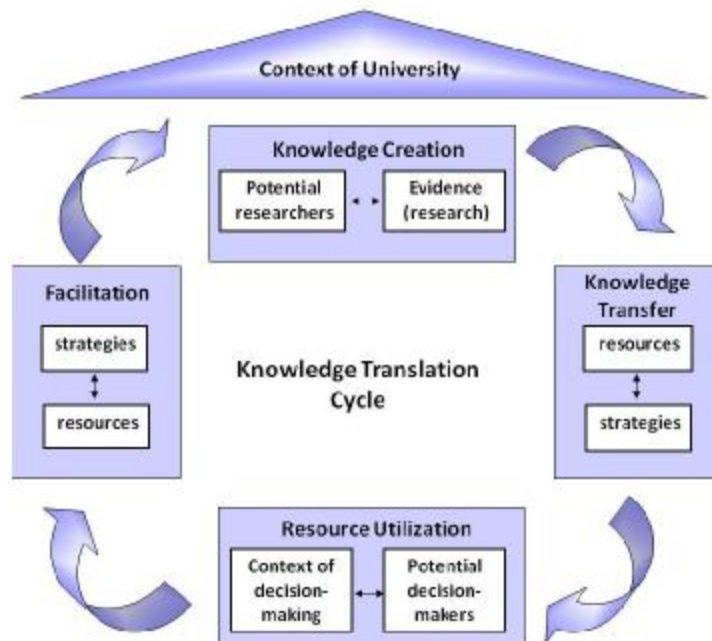
⁶ Facilitation

⁷ Context of University

⁸ Potential Researchers

⁹ Evidence

دو جزء تحت عنوان ویژگی های فردی تصمیم گیران¹² و بستر تصمیم گیری¹³ می باشد. تسهیل کنندگان نیز شامل دو جزء تحت عنوان منابع و استراتژی هاست. قابل ذکر است که "بستر دانشگاه" به معنای نظام رهبری، سیاست ها، ارزش ها و فرهنگ موجود در دانشگاه می باشد (صادقی، و غیره، 1386).

شکل 3: مدل چرخه ترجمه دانش (صادقی، و غیره، 1386)

ترجمه دانش دارای دو جنبه اصلی است. در جنبه اول، سیستم یا ارگانی که دانش در آن تبادل می گردد و شامل ساختاری یکپارچه خواهد بود. این سیستم به صورت بالقوه زمینه را برای ترجمه دانش آماده کرده است (L. Moore PT, et al., 2018). در جنبه دوم، تولید دانش، در سال های اخیر سرعت فزاینده ای داشته است، که به این واقعیت اشاره دارد که ترجمه دانش مذکور و روبه رشد به توجه ویژه ای نیاز دارد (Reza, Jila, & Nejat Saharnaz Shahidzade Ali Mahani, 2009). مدیران و پژوهشگران قادر خواهند بود با استفاده از ابزار ارزیابی ترجمه دانش، نقاط قوت و ضعف سازمان خود را شناسایی و برای بهبود زیرساخت ها و ظرفیت های سازمان خود قدم های مفید و مطمئنی را بردارند. (Slaughter, et al., 2018). در بسیاری از کشورها، ارزیابی خروجی های پژوهشی سازمان ها به عنوان ابزاری است برای اختصاص بودجه. از طرفی از این ارزیابی به عنوان ابزاری مدیریتی جهت نظارت بر فعالیت های انجام شده در سازمان ها استفاده می گردد (Ongolo-Zogo, Lavis, Tomson, & Sewankambo, 2018). با این حال، مدل ها و روش های ارزیابی ظرفیت ترجمه دانش سازمان های

¹⁰ Resources

¹¹ Strategies

¹² Potential decision-makers

¹³ Context of decision-making

پژوهشی هنوز در مراحل ابتدایی کار خود به سر می‌برند. براساس تحقیقات انجام شده، پرسشنامه‌های موجود برای ارزیابی فعالیت‌های ترجمه دانش توسط خود محققان تکمیل شده‌اند (Nadine, Harriet, & MacMilan, 2018). از طرف دیگر، چارچوب‌ها و مدل‌هایی نیز برای ارزیابی ارتباط تحقیقات به اقدامات موجود از جنبه فشار و کشش در سطح ملی پیشنهاد شده‌است (Alison Kitson, et al., 2018).

پرسشنامه‌ای نیز برای ارزیابی ظرفیت کشورهای کم‌درآمد و با درآمد متوسط برای انجام تحقیقات در سطح ملی طراحی شده‌است (Auld & Johnston, 2017). سایر مطالعات انجام شده در این زمینه بیشتر کیفیت ترجمه دانش در سطوح سازمانی ارزیابی شده‌است (Cordero, et al., 2008).

• روش تحقیق

تحقیق حاضر از نظر هدف، کاربردی است و از نظر روش، پیمایشی است. در این مقاله برای گردآوری داده‌ها از ابزار پرسشنامه استفاده شده‌است. در مراحل پژوهش، ابتدا با بررسی ادبیات موضوع، به شناسایی سازه‌های اصلی ترجمه دانش اقدام شد. سپس، براساس پیشینه تحقیق و نظرات خبرگان، محقق به طراحی سوالات مناسب اقدام نمود. پنل خبرگان مورد استفاده در این تحقیق، شامل افراد آگاه از سازمان‌های مردم‌نهاد به همراه خبرگان علوم رفتاری بودند. در ادامه، پرسشنامه اولیه در اختیار پنل خبرگان و برخی از مخاطبین در بنیاد خیریه آلاء قرار گرفت تا روایی محتوایی و صوری آن بررسی و تأیید گردد. اصلاحات مورد نیاز پس از این مرحله بر روی پرسشنامه انجام گرفت. در مرحله بعد، پایایی پرسشنامه بر اساس آلفای کرونباخ بررسی گردید و با حذف سوالات نامناسب، مقدار آماره به بیشتر از 0,7 ارتقاء یافت.

جدول 1، مشخصات اصلی سازه‌های پرسشنامه را مشخص نموده است. سازه‌های پرسشنامه شامل 6 عنوان است که در مجموع 48 سوال پرسشنامه را به خود اختصاص داده‌اند.

جدول 1: مشخصات سازه‌های پرسشنامه ارزیابی ترجمه دانش

توضیحات/مصادیق سازه	تعداد سوالات	نام سازه (برگرفته از ادبیات موضوع)
وجود فهرست جامعی از سازمان‌ها و مخاطبینی که می‌توانند از نتایج تحقیقات سازمان استفاده کنند، مشخصات محققان ما و توانایی‌های آنها از طریق بانک اطلاعات در دسترس مخاطبین یا سازمان‌های دیگر و ...	4	سوال پژوهش - (منابع)
وجود سازوکاری برای تبادل و شناسایی اولویت‌های تحقیقاتی افراد مخاطب، شناخت مخاطبین و سازمان‌های تصمیم‌گیرنده از ظرفیتهای پژوهشی سازمان، برگزاری جلسات منظم و هدفمند با تصمیم‌گیرندگان (مدیران و سیاستگذاران) و ...	8	سوال پژوهش - (استراتژی)
مشارکت در اجرا یا طراحی پروژه‌های سازمان با گروه‌هایی که از نتایج حاصل از پژوهش‌های سازمان استفاده می‌کنند و ...	8	محصول دانش - (منابع)

انتقال دانش - (منابع)	4	آشنایی با موضوع ترجمه دانش و چگونگی انجام آن، وجود مهارت‌های ارتباطی برای انتقال دانش، استفاده از خدمات کسانی که با مهارت انتقال دانش آشنا هستند و ...
انتقال دانش - (استراتژی)	8	انجام کارشناسی نتایج تحقیقات، قبل از انتشار دانش و یا انتقال آن، در دسترس بودن زمان لازم برای تهیه محتوای مناسب گروه مخاطب نتیجه پژوهش و ...
ترویج استفاده از شواهد - (منابع)	8	ایفای نقش تأثیرگذار و فعال در کمیته‌های فنی و تصمیم‌گیری (سازمان‌های اجرایی تصمیم‌گیری، مدیریت بیمارستان و همچنین گروه‌های حمایت از سلامت بیماران و مردم) و ...
مجموع	48	

محقق پس از تهیه پرسشنامه و تعیین روایی و پایایی، اقدام به تعیین حجم نمونه از جامعه آماری جهت ارسال پرسشنامه‌ها نمود. برای محاسبه حجم نمونه از فرمول کوکران (Cochran, 1977) استفاده گردید. فرمول کوکران به شرح ذیل است:

$$n = \frac{\frac{t^2 pq}{d^2}}{1 + \frac{1}{N} \left(\frac{t^2 pq}{d^2} - 1 \right)}$$

n = حجم نمونه

N = جامعه آماری (120 نفر)

P = احتمال وجود صفت مورد بررسی (در بدترین حالت 0,5)

q = احتمال عدم وجود صفت مورد بررسی (در بدترین حالت 0,5)

t = مقدار آماره توزیع تی در سطح اطمینان 0,95 (1,96)

d = درجه دقت (0,05)

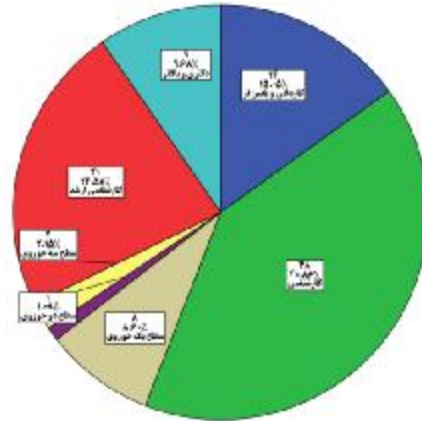
براساس فرمول کوکران حداکثر نمونه لازم بصورت زیر محاسبه می‌گردد.

$$n = \frac{\frac{t^2 pq}{d^2}}{1 + \frac{1}{N} \left(\frac{t^2 pq}{d^2} - 1 \right)} = \frac{\frac{1.96^2 * 0.5 * 0.5}{0.05^2}}{1 + \frac{1}{120} \left(\frac{1.96^2 * 0.5 * 0.5}{0.05^2} - 1 \right)} \approx 92$$

طبق فرمول کوکران، حداکثر حجم نمونه 92 محاسبه شد. بنابراین، محققین 100 پرسشنامه برای مخاطبین ارسال نمودند که بعد از دریافت و تکمیل توسط مخاطبین هدف، 93 پرسشنامه مناسب در اختیار تحقیق قرار گرفت.

• یافته‌ها

از میان 93 پرسشنامه دریافتی تکمیل شده، 23 پرسشنامه معادل 24,7 درصد آنان را زنان و 70 پرسشنامه معادل 75,3 درصد را مردان تشکیل دادند. همچنین، سطح تحصیلات مخاطبین طرح به صورت شکل 4 است که نشان می‌دهد، سطح دو حوزوی با یک نفر و مقطع کارشناسی با 38 نفر، کمترین و بیشترین تعداد را به خود اختصاص داده‌اند.

شکل 4: دسته بندی مخاطبان براساس سطح تحصیلات

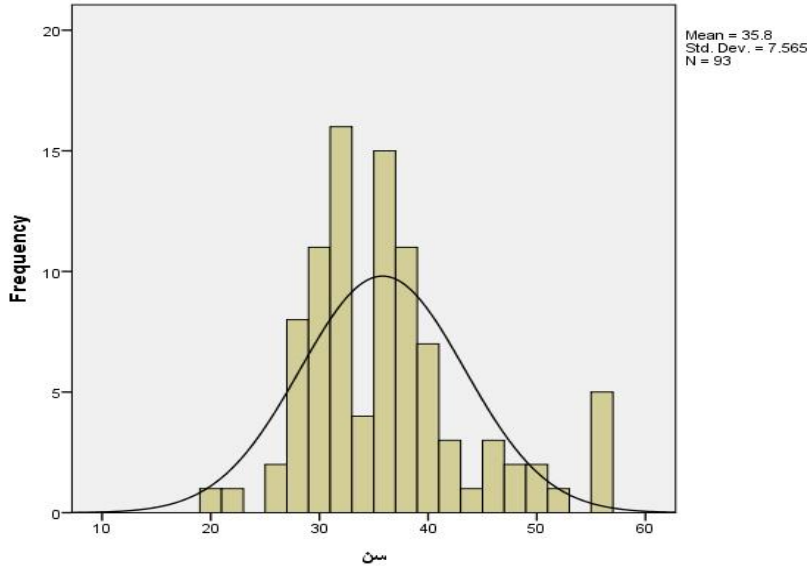
از طرفی نتایج آمار توصیفی در خصوص سمت های سازمانی نشان می‌دهد که سمت مدیر و پرستار هر کدام با یک نفر و سمت کارشناس با 45 نفر، کمترین و بیشترین مقدار را دارا هستند (جدول 2).

جدول 2: دسته بندی مخاطبان براساس سمت سازمانی

سمت سازمانی	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
پرستار	1	1.1	1.1
کارپرداز	13	14.0	15.1
کارشناس	45	48.4	63.4
مسئول کارشناس	8	8.6	72.0
مدیر	1	1.1	73.1
مرکز مدیر	7	7.5	80.6
واحد مسئول	16	17.2	97.8
معاون	2	2.2	100.0
مجموع	93	100.0	

همچنین، از لحاظ سنی پاسخ دهندگان بین 20 تا 56 سال سن داشته‌اند و میانگین سنی آن‌ها 35.8 سال با انحراف معیار 7.56 سال بوده است (شکل 5).

شکل 5: نمودار هیستوگرام سن مخاطبین

با استفاده از نرم افزار SPSS، میزان آلفای کرونباخ سازه های پرسشنامه محاسبه و با حذف سوالاتی که توسط نرم افزار پیشنهاد شده بود (با اخذ تأیید از خبرگان)، آلفای کرونباخ پرسشنامه در کلیه سازه‌های بیش از 0,7 ارتقاء یافت. براساس داده های ارائه شده در جدول 3، سازه "سوال پژوهش-منابع" با آلفای کرونباخ 0,797 و سازه "انتقال دانش" با آلفای کرونباخ 0,935 به عنوان کم ترین و بیشترین مقدار بوده اند. همچنین، آلفای کرونباخ کل پرسشنامه، مقدار 0,968 را به خود اختصاص داده است که با توجه به نتایج سایر سازه ها، مقدار قابل قبولی محسوب می گردد.

جدول 3: مقادیر آلفای کرونباخ به ازای سازه های مختلف پرسشنامه

عنوان سازه	سوال پژوهش - (منابع)	سوال پژوهش - (استراتژی)	محصول دانش - (منابع)	انتقال دانش - (منابع)	انتقال دانش - (استراتژی)	ترویج استفاده از شواهد کل پرسشنامه - (منابع)
مقدار آلفای کرونباخ	0,797	0,885	0,834	0,882	0,935	0,843
	0,968					

پس از محاسبه آلفای کرونباخ و حذف و اصلاح سوالات، پرسشنامه‌ها برای مخاطبین ارسال گردید. با دریافت 93 پرسشنامه تکمیل شده از مجموع 100 پرسشنامه ارسالی، محققین به ورود اطلاعات در نرم افزار SPSS و محاسبه نتایج آن‌ها نمودند. نتایج پرسشنامه های دریافتی در جدول 4 ارائه شده است. با توجه به اینکه پرسشنامه ارزیابی ترجمه دانش براساس طیف 5 درجه ای لیکرت طراحی شده بود (1 کاملاً مخالفم و 5 کاملاً موافقم)، بنابراین، دامنه اصلی سازه های 6 گانه پرسشنامه نیز بین 1 تا 5 در نظر گرفته می شود. لکن براساس پاسخ مخاطبین، ممکن است این دامنه کوچکتر از فاصله 1 تا 5 گردد. با توجه به نتایج پرسشنامه که در جدول زیر ارائه شده است، سازه "سوال پژوهش-منابع" با میانگین 2,99 و سازه "انتقال دانش-منابع" با میانگین 3,216 به عنوان کم ترین و بیشترین مقدار شناسایی شد.

جدول 4: نتایج پرسشنامه های دریافتی به تفکیک هریک از سازه ها

تعداد	دامنه	حداقل	حداقل	جمع	میانگین	انحراف استاندارد	واریانس	چولگی		کشیدگی		
								چولگی	انحراف چولگی	کشیدگی	انحراف کشیدگی	
93	3.50	1.00	4.50	278.50	2.9946	0.74361	0.553	-0.394	0.250	0.010	0.495	سوال پژوهش - (منابع)
93	3.43	1.00	4.43	286.57	3.0814	0.68880	0.474	-0.408	0.250	-0.03	0.495	سوال پژوهش - (استراتژی)
93	3.00	1.50	4.50	290.63	3.1250	0.55444	0.307	-0.266	0.250	0.257	0.495	محصول دانش - (منابع)
93	3.00	1.78	4.78	299.11	3.2162	0.60866	0.370	-0.75	0.250	-0.215	0.495	انتقال دانش - (منابع)
93	3.50	1.00	4.50	293.88	3.1599	0.61441	0.378	-0.821	0.250	1.384	0.495	انتقال دانش - (استراتژی)
93	3.50	1.00	4.50	286.75	3.0833	75661.	0.572	-0.822	0.250	0.388	0.495	ترویج استفاده از شواهد - (منابع)

در مرحله بعد با استفاده از نرم افزار SPSS، به آزمون فرض برابری میانگین پاسخ مخاطبین با حد متوسط پاسخها (عدد 3) پرداخته شد. به همین منظور، آزمون t یک نمونه ای برای کلیه سازه های شش گانه برگزار گردید. طبق اطلاعات ارائه شده در جدول 5، برای سه سازه "سوال پژوهشی-منابع"، "سوال پژوهش - (استراتژی)" و "ترویج استفاده از شواهد - (منابع)" مقادیر آماره t آزمون بین مقادیر بحرانی قرار گرفتند و در نتیجه مقادیر p-value آنها بزرگ تر از 0,05 محاسبه گردید و بنابراین اختلاف میانگین های این سازه با مقدار میانی پاسخها (عدد 3) معنا دار شناخته نشد. از طرفی برای سه سازه باقیمانده "محصول دانش - (منابع)"، "انتقال دانش - (منابع)" و "انتقال دانش - (استراتژی)"، مقادیر آماره t آزمون خارج از مقادیر بحرانی بوده و در نتیجه مقادیر p-value آنها کم تر از 0,05 محاسبه گردید و بنابراین اختلاف میانگین های این سازه با مقدار میانی پاسخها (عدد 3) معنا دار شناخته شده شدند و با توجه به انحراف میانگین مثبت آنها، این داده ها بزرگ تر از میانگین تلقی می شوند.

جدول 5: آزمون t تک نمونه ای جهت مقایسه میانگین ها با مقدار میانی

Test Value = 3

آماره t	درجه آزادی	سطح معناداری	انحراف میانگین	بازه 95% اطمینان اختلاف		
				حد پایین	حد بالا	
-0,7	92	0,945	-0,0538	-0,1585	0,1478	سوال پژوهش - (منابع)
1,140	92	0,257	0,8141	-0,0604	0,2233	سوال پژوهش - (استراتژی)
2,174	92	0,032	0,12500	0,0108	0,2392	محصول دانش - (منابع)
3,426	92	0,001	0,21625	0,0909	0,3416	انتقال دانش - (منابع)

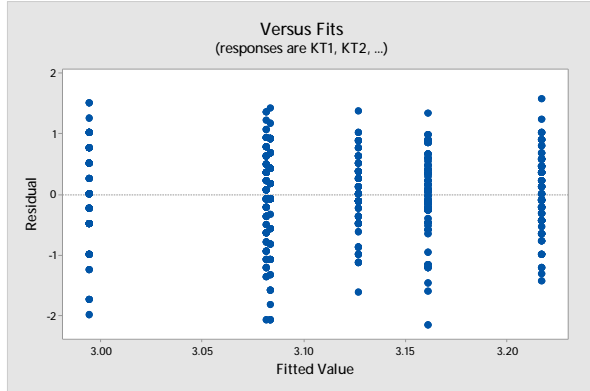
0,2865	0,0334	0,15995	0,014	92	2,510	انتقال دانش - (استراتژی)
0,2392	-0,725	0,08333	0,291	92	1,062	ترویج استفاده از شواهد - (منابع)

مطابق با جدول 6، مقدار آماره برای آزمون مقایسه میانگین چند نمونه ای آنالیز واریانس (ANOVA)، برابر 1,22 گردیده است. با توجه به مقدار آماره آزمون، مقدار P-Value آزمون مربوطه برابر با 0,298 شد که به دلیل اینکه سطح معناداری بیش تر از 0,05 است، بنابراین اختلاف میانگین های شش سازه مورد استفاده در سطح معناداری 95% معنا دار نبوده و فرض برابر بودن میانگین ها را نمی توان رد نمود.

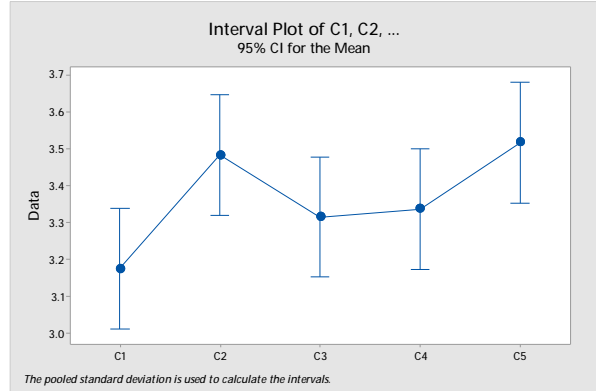
جدول 6: آزمون مقایسه میانگین چند نمونه ای آنالیز واریانس (ANOVA)

عنوان	درجه آزادی	SS تطبیق یافته	MS تطبیق یافته	مقدار آماره F	سطح معناداری
عوامل	5	2.703	0.5405	1.22	0.298
خطاها	552	244.280	0.4425		
کل	557	246.982			

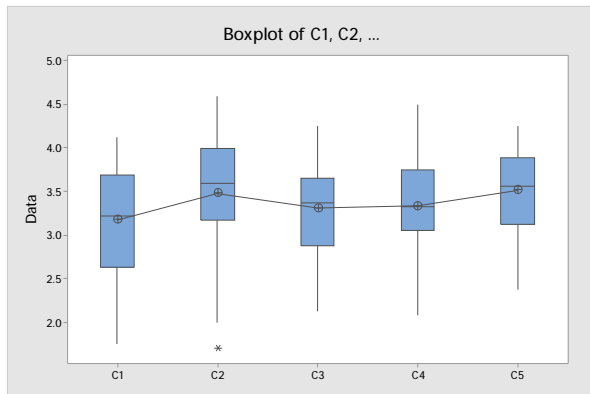
شکل 6، با ارائه نمودار مقادیر باقیمانده هابر حسب مقادیر برازش شده، نمودار هیستوگرام نرمال باقیمانده ها و نمودار پراکنش باقیمانده هادر برابر مقادیر برآورد شده مدل، نشان می دهد که داده های مورد بررسی را می توان نرمال در نظر گرفت و از طرفی، همپوشانی بازه های اطمینان مربوط به شش سازه توسط نمودار جعبه ای میانگین ها، نمودار مقادیر مجزا، نمودار بازه اطمینان 95 درصدی میانگین ها ارائه شده است که نشان دهنده عدم رد برابری میانگین هادر شش سازه مورد بررسی در این تحقیق است.

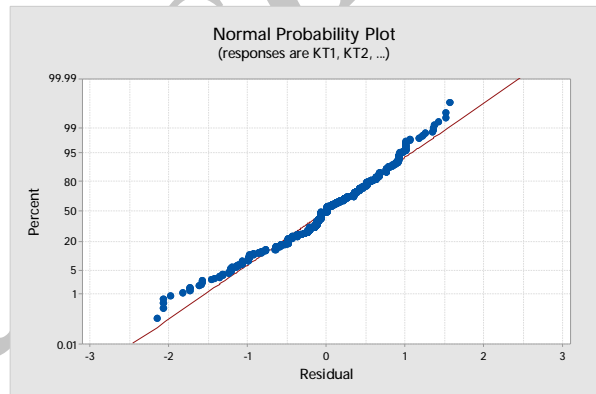
الف: مقادیر باقیمانده بر حسب مقادیر برازش شده

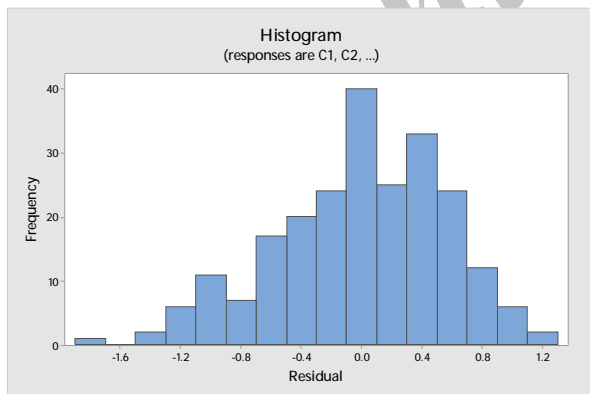
ب: نمودار بازه اطمینان ۹۵ درصدی میانگین‌های شش سازه

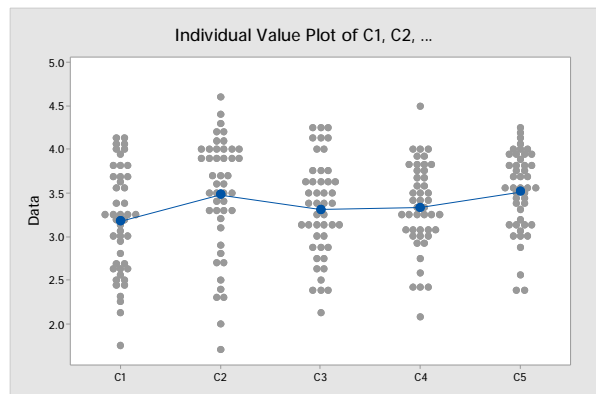
ج: نمودار جعبه‌ای میانگین‌های شش سازه

د: نمودار پراکنش باقیمانده‌ها در برابر مقادیر برآورد شده مدل

ه: نمودار هیستوگرام نرمال باقیمانده‌ها

و: نمودار مقادیر مجزای برای شش سازه

شکل ۶: نتایج تحلیلی آزمون آنالیز واریانس مقایسه میانگین‌های چند نمونه‌ای (ANOVA)

• بحث و نتیجه گیری

همانطور که اشاره شد، این مقاله قصد داشت تا در راستای شکاف شناسایی شده در حوزه ترجمه دانش (عدم وجود تحقیقات منسجم در حوزه استقرار نظام ترجمه دانش در سازمان های مردم نهاد)، اقدام به تهیه، تدوین، اعتبارسنجی و در نهایت پیاده سازی ابزاری از جنس پرسشنامه با هدف ارزیابی ترجمه دانش در سازمان ها بپردازد. طبق نتایج ارائه شده در بخش قبل، وضعیت استقرار ترجمه دانش در مطالعه موردی تحقیق در سه سازه "سوال پژوهشی-منابع"، "سوال پژوهش - (استراتژی)" و "ترویج استفاده از شواهد - (منابع)" از شش سازه در حد متوسط بودند و سه سازه باقیمانده "محصول دانش - (منابع)"، "انتقال دانش - (منابع)" و "انتقال دانش - (استراتژی)"، کمی بیش از حد متوسط قرار گرفتند. بنابراین نتیجه می شود که وضعیت استقرار ترجمه دانش در بنیاد خیریه آلاء در حد متوسط رو به بالا قرار دارد و براین اساس، می توان پیشنهاد نمود که در این موسسه می بایست فعالیت های جدی و علمی جهت افزایش وضعیت ترجمه دانش انجام گیرد. از طرفی با توجه به نتایج آزمون مقایسه میانگین آنالیز واریانس بین شش سازه، کلیه سازه هادر یک سطح قرار داشته و جهت ارتقای نظام ترجمه دانش در سازمان می بایست توجه هم زمان به هر شش سازه را مبذول داشت.

در انتها پیشنهاد می شود در تحقیقات آتی، تلاش در جهت بررسی و شناسایی عوامل موثر بر ترجمه دانش و همچنین نحوه تأثیرگذاری آن ها بر مراحل نظام ترجمه دانش، صورت پذیرد تا از آن طریق، راهکارهای بهبود نظام ترجمه دانش در سازمان ها بصورت علمی و مبتنی بر شواهد انتخاب و اجرا گردد.

منابع

- پورنژادی، ش. (1386). ارائه چارچوب مفهومی برای مدیریت استراتژیک دانش. کنفرانس بین المللی مدیریت دانش. تهران.
- صادقی، ژ.، مجدزاده، س.، نجات، س.، فتوحی، ا.، شهیدزاده، ع.، غلامی، ژ.، یزدانی، ک. (1386). طراحی مدل ترجمه دانش جهت بهره گیری از نتایج پژوهش. فصل نامه پایش (سال هفتم شماره اول)، 35-47.
- عباسی، ز. (1386). مروری بر مدل های پیاده سازی مدیریت دانش در سازمان ها. کنفرانس بین المللی مدیریت دانش. تهران.
- والمحمدی، چ.، احمدی، م.، & سید علی اکبر، م. (1392). ارزیابی تأثیر اجرای مدیریت دانش بر عملکرد سازمانی با رویکرد کارت امتیازی متوازن. فصلنامه مدیریت صنعتی دانشکده علوم انسانی دانشگاه آزاد اسلامی واحد سمنان، شماره 24 (سال هشتم).

Alison Kitson, Brook, A., Harvey, G., Jordan, Z., Marshall, R., O'Shea, R., & Wilson, D. (2018). Using Complexity and Network Concepts to Inform Healthcare Knowledge Translation. *Int J Health Policy Manag*, 231-243.

Andersen. (1995). *the knowledge management assessment tool (KMAT)*. American Productivity & Quality Center.

Armistead, C. (1999). Knowledge management and process performance. *Journal of Knowledge Management*(3), 143-54.

Auld, M. L., & Johnston, L. M. (2017). Getting inTOUCH: outcomes of a knowledge translation intervention for tactile assessment knowledge, barriers, and practice in paediatric therapists working with children with cerebral palsy. *Journal of Disability and Rehabilitation* .

CIHR. (2012). *Guide to Knowledge Translation Planning at CIHR: Integrated and End-of-Grant Ap-In C. I. o. H. Research (Ed.)*. Ontario, Canada: Canadian Institutes of Health Research.

- Cochran, W. (1977). *Sampling Techniques. 3rd Edition.*
- Cordero, C., Delino, R., Jeyaseelan, L., Lansang, M., Lozano, J., Kumar, S., . . . Thamlikitkul, V. (2008). Funding agencies in low- and middle-income countries: support for knowledge translation. *Bulletin of the World Health Organization, 86*, 524-532.
- Curtis, B., Hefley, W., & Miller, S. (2001). *People Capability Maturity Model (P-CMM) – Version 2.0*. Pittsburgh: Software Engineering Institute (SEI), Carnegie Mellon University.
- Daft, R., & Huber, G. (1987). How organizations learn: a communication framework. *Research in the Sociology of Organizations(5)*, 1-36.
- Davenport, T., & Prusak, L. (1998). *Working knowledge—how organizations manage what they know.* Boston, MA: Harvard Business School Press.
- Davis, P., & Howden-Chapman, P. (1996). Translating research into health policy. *social science & medicine(43)*, 865-72.
- Eccles, M., Grimshaw, J., Walker, A., Johnston, M., & Pitts, N. (2005). Response to “the OFF theory of research utilization. *Journal of Clinical Epidemiology, 58(2)*, 117-118.
- Ehms, K., & Langen, M. (2002). *Holistic Development of Knowledge Management with KMMM.* Siemens AG/Corporate Technology. Retrieved from http://www.knowledgeboard.com/doclibrary/knowledgeboard/kmmm_article_siemens_2002.pdf
- Estabrooks, C., Thompson, D., Lovely, J., & Hofmeyer, A. (2006). A guide to knowledge translation theory. *Journal of Continuing Education in the Health Professions, 26(1)*, 25-36.
- Gholami, J., Majdzadeh, R., Nedjat, S., Nedjat, S., Maleki, K., Ashoorkhani, M., & Yazdizadeh, B. (2011). How should we assess knowledge translation in research organizations; designing a knowledge translation self-assessment tool for research institutes (SATORI). *Health Research Policy and Systems, 9(10)*.
- Gottschalk, P., & Khandelwal, V. K. (2004). Stages of growth for knowledge management technology in law firms. *Journal of Computer Information Systems, 44(4)*, 111-124.
- Horsley, J., Crane, J., & Bingle, J. (1978). Research utilization as an organizational process. *Journal of Nursing Administration, 4-6*.
- Jacobson, N., Butterill, D., & Goering, P. (2004). Organizational Factors that Influence University-Based Researchers' Engagement in Knowledge Transfer Activities. *Science Communication, 25(3)*, 246-259.
- Kochikar, V. (2000). *The Knowledge Management Maturity Model – A Staged Framework for Leveraging Knowledge.* Infosys Technologies Ltd. Retrieved from www.infy.com/knowledge_capital/knowledge/KMWorld00_B304.pdf (accessed February 20, 2005)
- KPMG Consulting. (2000). *Knowledge management research report.* KPMG Consulting. Retrieved from http://www.insite.cz/data/kpmg_km_report2000.pdf
- Kulkarni, U., & Freeze, R. (2004). Development and validation of a knowledge management capability assessment model. *Proceedings of the 25th International Conference on Information Systems.*
- L.MoorePT, J., JuliaCarpenter, Doyle, A. M., Laura Doyle, P. H., MS, B. H., Hornby, G., . . . Der, K. (2018). Development, Implementation, and Use of a Process to Promote Knowledge Translation in Rehabilitation. *Archives of Physical Medicine and Rehabilitation, 82-90.*

- Landry, R., Lamari, M., & Amara, N. (2001). Extent and determinants of utilization of university research in government agencies. *Public Administration Review*(63), 193-205.
- Lee, H. J., & Kim, Y. G. (2001). A stage model of organizational knowledge management: A latest content analysis. *journal of expert system with applications*, 20, 299-311.
- Lomas, J. (1991). Words without action? The production, dissemination, and impact of consensus recommendations. *Annual Review of Public Health*(12), 41-65.
- Mohanty, S. K., & Chand, M. (2004). *5iKM3 knowledge management maturity model for assessing and harnessing the organizational ability to manage knowledge*. TATA Consultancy Services.
- Nadine, C., Harriet, W., & MacMilan, L. (2018). The Role of Integrated Knowledge Translation in Intervention Research. *Prevention Science*, 319-327.
- Nedjat, S., Reza, M., Jaleh, G., Sima, N., Katayoun, M., Mostafa, Q., . . . Mahnaz, A. (2008). Knowledge transfer in Tehran University of Medical Sciences: an academic example of a developing country. *mplementation Science*, 3(39).
- North, D. (1991). Institutions, institutional change and economic performance. *Cambridge University Press*.
- Ongolo-Zogo, P., Lavis, J. N., Tomson, G., & Sewankambo, N. K. (2018). Assessing the influence of knowledge translation platforms on health system policy processes to achieve the health millennium development goals in Cameroon and Uganda: a comparative case study. *Health Policy and Planning*, 539-554.
- Paulzen, O., & Perc, P. (2002). A maturity model for quality improvement in knowledge management . *Proceedings of The 13th Australasian Conference on Information Systems (ACIS 2002)*.
- Reza, M., Jila, S., & Nejat Saharnaz Shahidzade Ali Mahani, G. J. (2009). Knowledge translation for research utilization: design of a knowledge translation model at Tehran University of Medical Sciences. *Journal of Continuing Education in the Health Professions*, 270-277.
- Skyrme, D., & Amidon, D. (1997). The knowledge agenda. *Journal of Knowledge Management*, 1, 27-37.
- Skyrme, D., & Amidon, D. (1997). The Knowledge Agenda. *Journal of Knowledge Management*, 1(1), 27 - 37.
- Slaughter, S. E., MBA, E. B., Erin, D. F., Ickert, C., Wagg, A. S., Jones, A., . . . Estabrooks, C. A. (2018). Knowledge translation interventions to sustain direct care provider behaviour change in long-term care: A process evaluation. *Journal of evaluation in clinical practice*.
- Weerdmeester, R., Pocaterra, C., & Hefke, M. (2003). *VISION: Next generation knowledge management: Knowledge management maturity model*. Information Societies Technology Programme.
- Zack, M. H. (1999). Developing a knowledge strategy. *California Management Review*, 41(3).
- Zack, M., McKeen, J., & Singh, S. (2009). Knowledge management and organizational performance: an exploratory analysis. *journal of knowledge management*, 13(6).